

Марищенко Яна,
курсант 3 курсу факультету підготовки фахівців для
підрозділів стратегічних розслідувань Дніпропетровського
державного університету внутрішніх справ
науковий керівник: Павлова Наталя Валеріївна,
доцент кафедри криміналістики та домедичної підготовки
Дніпропетровського державного університету
внутрішніх справ, к.ю.н., доцент

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРОВЕДЕННЯ ДАКТИЛОСКОПІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

Серед криміналістичних доказів значне місце займають сліди папілярних зразків рук людини і створення доказової бази з їх допомогою при розслідуванні кримінальних правопорушень. Індивідуальність і стабільність структури папілярних візерунків дає можливість використовувати їх для ідентифікації людини та вирішення інших неідентифікаційних завдань [1, с.93].

Проблема в тому, що хоча дактилоскопічні дослідження понад сто років і вирішують важливі питання, але дотепер відбитки папілярних візерунків виявляються з місця події застарілими, та не завжди якісними спеціальними порошками. Копіювання слідів здійснюється на звичайну побутову липку стрічку неналежної якості, з переклеюванням сліду на неякісний папір. Водночас, зображення сліду фотографується на телефон, що це не зовсім відповідає вимогам криміналістичної техніки. Експериментальні відбитки пальців виконуються способом, який також не завжди дозволяє провести повноцінне експертне обстеження (зокрема, мікроскопічне дослідження папілярних ліній).

Деякі сучасні розробки в процесах виявлення та фіксації відбитків рук не змінюють ситуацію. Про якісне експертне дактилоскопічне дослідження і не можна вести мову в таких умовах, оскільки сліди на етапі виявлення і фіксації втрачають ряд суттєвих ознак, які можна було б використовувати в подальшому [2]. Такі підходи до дослідження папілярних ліній призвели до відходу від зважених методичних норм, коли для проведення повноцінної експертизи сліди видалялися разом з предметами носіями, досліджувалися в лабораторії з використанням спеціальних криміналістичних методів. Копіювання

здійснювалося в випадках неможливості видалення мікродомішок на спеціальній дактилоскопічній плівці і згідно з відповідними вимогами, виключає «розмазування», «роздавлювання» частин папілярних зразків, при необхідності дозволялося також проведення мікроскопічного дослідження.

Даний експертний супровід процесів виявлення, вилучення і фіксації папілярних ліній повністю забезпечував можливість проведення дактилоскопічних досліджень в повному обсязі.

Проведення якісного огляду місця події, вилучення значної кількості слідів, в тому числі складних для вивчення, часто стає неможливим і не вигідним, а реальним вирішенням може бути усвідомлене кількісне і якісне обмеження, навіть всупереч існуючій методологічній базі.

В результаті, крім втрати деякої інформації, яка могла б допомогти визначити відбитки рук, експертиза також формує спрощений підхід до дактилоскопічного дослідження, спрямований тільки на його ідентифікаційну сторону, і спрощену схему, коли досліджуються лише сліди з чітко вираженим центром папілярних ліній, які можливо оперативно опрацювати.

Визначений підхід стає нормою і формує думку, що єдиним критерієм оцінки дактилоскопії може бути тільки результат дактилоскопічної перевірки. Звичайно, ситуація в разі її позитивного рішення (виявлення) виправдана, але на практиці це не завжди так і природне бажання оперативно розкрити злочин за відбитками пальців починає вступати в протиріччя з можливістю отримання інформації для експертного дослідження.

Деякі правові норми також не сприяють розвитку експертних дактилоскопічних досліджень. Так, слідчий, будучи процесуально незалежною особою, може по-різному направляти процес експертного дослідження, ставлячи в рішення про призначення експертизи ті питання, які в його розумінні необхідні в даний момент (як правило, ті, які дозволяють встановити людини по дактилокарті). Інші питання експерт не береться вирішувати за власною ініціативою, адже вони вимагають значного часу і зусиль [3].

Знову ж, реальним вирішенням може бути можливість відволіктися від складних слідів і не ускладнювати дослідний процес. В результаті матеріали кримінального провадження містять лише частину інформації, яка могла б бути надана повноцінним експертним супроводом.

Отже, процес проведення дактилоскопічної експертизи потребує значних змін, починаючи від процесу збирання слідів, і закінчуючи нормативною базою, яка регулює безпосередній процес проведення даної експертизи, адже саме вчасно виявлені та ідентифіковані сліди папілярних ліній в більшості випадків допомагають швидко та точно розкривати кримінальні правопорушення.

Бібліографічні посилання:

1. Криміналістика: учебник, Т. В. Аверьянова, Р. С. Белкин и др. Москва.: НОРМА ИНФРА-М, 2000. 990 с.
2. Іщенко А. В. Історія використання дактилоскопічних знань: від витоків до перших спроб узагальнення, *Матеріали Міжнародного круглого столу «Проблеми теорії та практики судової експертизи»* (м. Луганськ, 18 травня 2012 р.) URL: <http://kkrimlguvd.org.ua> (дата звернення 20.11.2020 р.)
3. Рогатюк І. В. Напрями удосконалення використання дактилоскопічної інформації в діяльності органів досудового розслідування та прокуратури, *Часопис Київського університету права*. 2014. № 1, URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkur_2014_1_69. (дата звернення 20.11.2020 р.)

Мельниченко Андрій Валерійович

Заступник начальника управління –
Начальник відділу розслідування злочинів,
скоєних проти життя та здоров'я особи СУ
ГУНП в Дніпропетровській області

**ОСОБЛИВОСТІ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ**